

Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Kastamonu University Journal of Faculty of Economics and
Administrative Sciences

Haziran 2024 Cilt: 26 Sayı:1
iibfdergi@kastamonu.edu.tr

Başvuru Tarihi / Received: 22.08.2023
Kabul Tarihi / Accepted: 11.03.2024
DOI: 10.21180/iibfdkastamonu.1347882

Dış Politika Bağlamında Spor Diplomasisinde Yumuşak Güç: Sistemik Literatür İncelemesi

Ali Rıza TEKEREK¹, Funda KOÇAK²

Öz

Bu çalışmanın amacı (1) spor diplomasisinde yumuşak güç ile ilgili literatürün incelenmesi, (2) spor diplomasisinde yumuşak güç ile bağlantılı eğilimlerin belirlenmesi ve (3) araştırmalardan elde edilen sonuçların oluşturulan temalara göre sınıflandırılmasıdır. Sistemik literatür taraması yönteminin kullanıldığı araştırmada, amaca uygun seçim kriterlerinin belirlenmesi, veri kaynağının seçilmesi, veri çıkarma, sonuçların sınıflandırılması ve raporlama protokolü izlenmiştir. Spor alanında yumuşak güç kavramını konu alan 2010-2023 yılları arasında Web of Science (WOS) veri tabanında yer alan 487 makaleye ulaşılmış filtreleme işlemlerinin ardından anahtar kelimeler ışığında 27 tam metinli makale sistemik incelemeye tabi tutulmuştur. İlgili çalışmalar yıl, dergi, odak noktası, ülke, araştırma yöntemi, veri toplama aracı, dayandığı kuram, spor türü ve elde edilen sonuçlara göre sınıflandırılmıştır. Yumuşak güç ile ilgili makalelerden elde edilen sonuçlar organizasyonlara ev sahipliği yapmanın etkileri, organizasyonların ülke imajına katkısı ve organizasyonların politik etkileri olmak üzere üç tema altında ele alınmıştır. Çalışmalarda en çok araştırılan organizasyonlar 2008 Olimpiyatları ve 2022 FIFA Dünya Kupası olurken, genel olarak bakıldığında ise mega spor etkinlikleri ve futbol en çok odaklanılan konulardır. Çalışmalarda genellikle ülke imajı ve ulus markalaşmasına atıfta bulunulduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak devletler tarafından yumuşak güç aracı olarak sporun misyonuna olan güven duygusuyla spora devasa yatırımlar yapıldığı, ancak birçok ülkenin hedefledikleri yumuşak güç kazanımlarına ulaşamadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Mega Etkinlik, Spor Diplomasisi, Uluslararası İlişkiler, Yumuşak Güç*

Jel Kodu: Z2, Z28

Soft Power in Sports Diplomacy in the Context of Foreign Policy: A Systematic Literature Review

Abstract

The aim of this study is (1) to examine the literature on soft power in sports diplomacy, (2) to determine the trends related to soft power in sports diplomacy, and (3) to classify the results obtained from the researches according to the themes. In this study, the systematic literature review method was used, and the determination of the selection criteria suitable for the purpose, the selection of the data source, the data extraction, the classification of the results, and the reporting protocol were followed. Between 2010 and 2023, 487 articles on the concept of soft power in sports were accessed in the WOS, and after filtering processes, 27 articles were systematically reviewed in the light of keywords. Related studies are classified according to year, journal, focus, country, research method, data collection tool, theory, sport type, and results. The results of the articles on soft power discuss the effects of hosting organizations, the contribution of organizations to the country's image, and the political effects of organizations' themes. While the most researched organizations in the studies are the 2008 Olympics and the 2022 FIFA World Cup, mega sports events and football are the most focused topics. It has been determined that the studies generally refer to country image and nation branding. As a result, it has been determined that states have made huge investments in sports with a sense of confidence in the mission of sports as a soft power tool, but many countries have not been able to achieve the soft power gains they aimed for.

Keywords: *Mega Event, Sports Diplomacy, International Relations, Soft Power*

Jel Codes: Z2, Z28

¹Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye. **E-posta:** rizatekerec@gmail.com **Orcid no:** 0000-0002-8405-9928

²Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Ankara, Türkiye. **E-posta:** fkocak@ankara.edu.tr **Orcid no:** 0000-0001-5029-3006

Atıf/Citation: Tekerek A. R., Koçak, F. (2024), Dış Politika Bağlamında Spor Diplomasisinde Yumuşak Güç: Sistemik Literatür İncelemesi, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26/1, s. 98-120.

Extended Abstract

Introduction

The phenomenon of sports diplomacy attracts attention in the field of diplomacy due to the ability of sports to promote constructive values, reduce tensions and conflicts, and facilitate the exchange of ideas and dialogues between the parties (Deos, 2014). In addition, today, the expression of sports diplomacy has started to attract more and more attention in the field of sports and history, as well as in all other academic disciplines (Postlethwaite, Jenkin & Sherry 2022; Murray & Pigman, 2014). According to Gilboa (2008), sports diplomacy falls within the scope of public diplomacy, which is used to improve medium and long-term relations between states by influencing public opinion abroad to achieve foreign policy goals.

In the academic literature, sports diplomacy is often defined as part of the broad umbrella of state-led public diplomacy. Public diplomacy is used by policymakers to communicate with and influence foreign populations and their governments (Gilboa, 2008). In addition, many academics have defined sports diplomacy within the field of soft power (Grix, Brannagan & Houlihan 2019).

The concept of soft power was first introduced to the literature in Nye's book *Bound to Lead* (Nye, 1990: 25-48). Soft power refers to the ability of other nations to shape their preferences and behavior through attraction rather than financial payments or military force (Nye, 2004: 9). Nye (2004) argued that the three sources of soft power are culture, political values and foreign policy. He also emphasized that popular sports can play an important role in conveying a nation's values (Nye, 2004: 47).

Although there are studies examining the concept of soft power in sports diplomacy (Attali, 2015; Al Thani, 2021; Al-Khalifa & Farello, 2020; Boykoff, 2022; Giulianotti, 2019) in the literature, it has been determined that there are no studies systematically compiling these studies in the literature. Therefore, in this study, it was aimed to (1) examine the literature on soft power in sports diplomacy, (2) determine the trends related to soft power in sports diplomacy, and (3) classify the results obtained from the researches according to the themes created.

Method

In the study, in which the qualitative research method was adopted, it was aimed to examine the studies focusing on soft power in sports diplomacy by reviewing the literature, determining the width and depth of the existing studies, and using the systematic literature review (Xiao & Watson, 2019) pattern, which expresses the determination of the gaps in the literature.

The main body of the research consists of articles focusing on soft power in sports diplomacy in international refereed journals. The Web of Science database was used to access these articles. The study was limited to the articles published in Web of Science between 2010 and 2023 and the selected keywords. In the applied search, in addition to the database filtering features, the keywords in the title and abstract are added to the search engine [("soft power") AND ("sport" OR "football" OR "basketball" OR "volleyball" OR "athletics" OR "World Cup" OR "Games" OR "Mega-Events" OR "Olympics" OR "Sport-Events" OR "Events" Or "Championship")] by connecting with "AND" scanning has been performed.

As a result of the first search, a total of 487 articles were listed. After excluding 404 articles whose focus was not on sports mega-events and sports branches, 83 articles were scanned. Out of these, 39 articles that could not be accessed with full text, 12 articles with two or more repetitions, and 5 articles that were not in English were excluded, and the remaining 27 articles were included in the study. In the analysis of the analyzed articles, using the content analysis method, the articles were classified according to the themes consisting of publication year, journal type, method, data collection method, focal point, focus country, referenced theory, sports type examined and findings.

Result and Discussion

In general, the articles were concentrated in the journals publishing in the sports discipline in 2016 and 2019, while all the articles adopted the qualitative research design and document analysis as a data collection tool, the most researched organizations were the 2008 Summer Olympics and 2022 FIFA World Cup, as well as Qatar and China. It has been determined that the focus is on mega sports events and football, while the country image and nation branding are mostly referred to. In addition, the results of the research were classified under the themes of the effects of hosting organizations, the contribution of organizations to the country's image and the political effects of organizations.

As a result, it has been found that many states have not been able to achieve the soft power gains they targeted, although huge investments have been made in sports due to the confidence in the mission of sports as a soft power tool by the states.

GİRİŞ

Spor diplomasisi olgusu, sporun yapıcı değerleri teşvik etme, gerilim ve çatışmaları azaltma ve taraflar arasında fikir alışverişi ve diyalogların gelişmesini sağlama yeteneğinden dolayı diplomasi alanında ilgi görmektedir (Deos, 2014). Ayrıca günümüzde diğer tüm akademik disiplinlerin yanı sıra, spor ve tarih alanında da spor diplomasisi ifadesi giderek daha fazla ilgi çekmeye başlamıştır (Postlethwaite vd., 2022; Murray & Pigman, 2014). Gilboa (2008)'ya göre spor diplomasisi, dış politika hedeflerine ulaşmak için yurtdışındaki kamuoyunu etkileyerek devletlerarasındaki orta ve uzun vadeli ilişkileri geliştirmek için kullanılan kamu diplomasisi kapsamına girmektedir.

Akademik literatürde spor diplomasisi genellikle devlet liderliğindeki kamu diplomasisinin geniş şemsiyesinin bir parçası olarak tanımlanmaktadır. Kamu diplomasisi politika yapıcılar tarafından yabancı nüfus ve onların hükümetleriyle iletişim kurmak ve onları etkilemek için kullanılmaktadır (Gilboa, 2008). Ayrıca birçok akademisyen spor diplomasisini yumuşak güç alanı içinde tanımlamıştır (Grix vd., 2019).

Yumuşak güç kavramı ilk olarak Nye'nin Bound to Lead isimli kitabında (Nye, 1990:25-48) literatüre kazandırılmıştır. Yumuşak güç, diğer ulusların tercihlerini ve davranışlarını finansal ödemeler veya askeri güçten ziyade çekim yoluyla şekillendirme yeteneğini ifade etmektedir (Nye, 2004:9). Nye (2004) yumuşak gücün 3 kaynağının kültür, siyasi değerler ve dış politika olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca popüler sporların bir ulusun değerlerinin iletilmesinde önemli bir rol oynayabileceğini de vurgulamıştır (Nye, 2004:47).

Literatürde spor diplomasisi içinde yumuşak güç kavramını inceleyen çalışmaların (Attali, 2015; Al Thani, 2021; Al-Khalifa & Farello, 2020; Boykoff, 2022; Giulianotti, 2019) olduğu görülmekle birlikte bu çalışmaları sistematik olarak derleyen çalışmaların olmadığı saptanmıştır. Bu nedenle bu çalışmada (1) spor diplomasisinde yumuşak güç ile ilgili literatürün incelenmesi (2) spor diplomasisinde yumuşak güç ile bağlantılı eğilimlerin belirlenmesi ve (3) araştırmalardan elde edilen sonuçların oluşturulan temalara göre sınıflandırılması amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda Web of Science veri tabanında spor alanında yumuşak gücü konu alan makaleler sistematik literatür taraması yöntemi ile incelenmiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Spor Diplomasisi

Siyaset ve spor arasındaki ilişki, 2700 yıl öncesine, Antik Olympia'ya ve farklı Yunan Şehir Devletleri tarafından saygı duyulan "Olimpiyat Ateşkesi" olan "Ekecheiria"ya kadar uzanır (Deos, 2014) ve 19 ile 21 yüzyıllar arasında bu ilişki geliştikçe daha da güçlenmiştir (Murray, 2012).

Bütün siyasi rejimler, uluslararası hedeflere ulaşmak için sporu ve özellikle de Olimpiyat Oyunlarını kullanmaktadırlar (Boykoff, 2016; Dubinsky, 2018). Ancak bazı ülkeler, topluluklar ve kuruluşlar arasında köprü kurmak için sporu bir araç olarak kullanırken, bazı ülkeler de bunlardan farkı diplomatik amaçlar için güçlü bir araç olarak sporu kullanmıştır (Boykoff, 2016; Dubinsky, 2018; Murray, 2018). Örneğin, Çin hükümeti 2008 Olimpiyat Oyunlarını oyunlara 40 milyar doların üzerinde harcama yaparak Çin'in güçlü bir imajını sergilemek ve Çin teknolojilerini ortaya çıkarmak için kullanırken, İngilizler 2012 Olimpiyat Oyunlarını Doğu Londra'yı yenilemek ve sürdürülebilirliğe odaklanmak amacıyla

kullanmıştır (Dubinsky, 2018). Geçen yüzyılda spor, *Ping Pong Diplomasisi* gibi işbirliğini teşvik ederek diplomatik bir rol oynamıştır (Carter & Sugden, 2011). Spor diplomasisinin olumlu bir örneği olarak Amerika Birleşik Devletleri ve Çinli delegeler arasında yapılan masa tenisi müsabakalarının ardından iki devlet arasında dostça ilişkilerin kurulduğu *Ping Pong Diplomasisi* (Carter & Sugden, 2011) verilebilir. Spor yoluyla patlak veren çok sayıda şiddet örneği olmasına rağmen (Boykoff, 2022; Murray, 2018) sporcuları elçi olarak kullanmak, sporun kamu diplomasisi amaçlarına hizmet ettiğini göstermektedir (Murray & Pigman, 2014).

Günümüzde sportif organizasyonlar, devletlerin kültürlerini tanıtmak, siyasi ve ekonomik hedefleri gerçekleştirmek, turizmi teşvik etme ve bunun sonucunda da uluslararası imajlarını geliştirmek için siyasi bir araç haline gelmiştir (Heslop, Nadeau & O'Reilly, 2010). Ülkeler, şehirler ve topluluklar, spor etkinliklerini ülkenin imajını iyileştirmek ve bu sayede sosyal, politik ve finansal hedeflere ulaşmak ve gelecekteki fırsatlardan yararlanmak için markalaşma amaçlarıyla kullanmaktadırlar (Preuss, 2015). Tüm bunların yanı sıra hükümetlerin sporu uluslararası ilişkilerde kullanması olumsuz sonuçlar da doğurabilmektedir. Örneğin; Olimpiyat Oyunları da dâhil olmak üzere uluslararası yarışmalarda zafer anlarını bekleyerek titizlikle antrenman yapan yüzlerce sporcu, siyasi nedenlerle rekabet etme fırsatından mahrum bırakılmıştır. Doping, boykotlar, dışlamalar, kitlesel kamu harcamaları, yolsuzluklar ve doğanın yok edilmesi, spor yoluyla imajlarını iyileştirmeye çalışan hükümetlerin olumsuz etkileridir (Boykoff, 2022).

Spor diplomasisi araştırmaları spor ve siyaset arasındaki bu yoğun ilişkinin araştırılması ihtiyacından doğmuştur. Spor diplomasisi olgusu, sporun yapıcı değerleri teşvik etme, çatışmaları azaltma, taraflar arasında fikir alışverişi ve diyalogların gelişmesini sağlama yeteneğinden dolayı diplomasi alanında ilgi görmektedir (Deos, 2014). Ayrıca günümüzde diğer tüm akademik disiplinlerin yanı sıra, spor ve tarih alanında da spor diplomasisi ifadesi giderek daha fazla ilgi çekmeye başlamıştır (Postlethwaite vd., 2022; Murray & Pigman, 2014).

Bugüne kadar spor diplomasisinin neyi ifade ettiğine dair resmi, üzerinde anlaşmaya varılmış veya evrensel bir teori oluşturulamamakla beraber (Postlethwaite vd., 2022); spor diplomasisi genel olarak dış politika hedeflerine ulaşmak için yurtdışındaki kamuoyunu etkileyerek devletler arasındaki orta ve uzun vadeli ilişkileri geliştirmek için kullanılan kamu diplomasisi kapsamında düşünülmektedir (Gilboa, 2008). Murray (2018) spor diplomasisini “politika, ticaret, kalkınma, eğitim, imaj, itibar, marka ve insanlar arasında bağlantıları ilerletmek için devlet ve devlet dışı aktörler tarafından sporun, sporcuların ve etkinliklerin bilimsel, stratejik ve sürekli kullanımı” olarak tanımlamaktadır.

Bu alandaki ilk akademik çalışmalar ise Peppard ve Riordan (1992) ile başlamıştır. Bu araştırmalarda yazarlar Soğuk Savaş döneminde ABD ve Sovyet Rusya arasındaki diplomatik sorunları çözmek için spor etkinliği olarak buz hokeyinin kullanımına odaklanmışlardır (Postlethwaite vd., 2022). Daha sonraki çalışmalar ise 1970’lerde ABD ve Çin arasında resmi diplomatik ilişkilerin kullanılmasına zemin hazırlamaya yardımcı olduğu iddia edilen “Ping-Pong diplomasisi” (Carter & Sugden, 2011) ve Güney Afrika’daki ırk ayrımcılığını reddeden spor etkinliklerinin küresel ilişkileri ve boykotlarıdır (Cornelissen, 2008).

Murray (2012) spor diplomasisinin, hükümete ilişki kurmaları için alternatif bir kanal sunduğunu ve bunu da benzersiz bir şekilde, insanları spor sevgisi yoluyla yakınlaştırarak, yaptığını savunmaktadır. Güney Afrika’daki ırk ayrımcılığından sonra ülkeyi birleştirmek için sporu kullanan Nelson Mandela’nın dediği gibi, “sporun dünyayı değiştirme gücü vardır”

(Murray, 2018: 257).

Tıpkı iyi bir kamu diplomasininin sağlam politikalara dayanması gerekliliği (Cull, 2010) gibi aynı şey spor diplomasisi için de geçerlidir. Ülkeler, spor etkinliklerine ev sahipliği yaparak ve spor etkinliklerine katılarak, yalnızca yarışmalarda değil, aynı zamanda ülkenin kültürü ve değerleri konusunda da uluslararası imaj elde ederler ve kamu diplomasisini geliştirirler (Cull, 2010).

Ancak sporun ülke imajını geliştirmek amacıyla kullanılması bazen vahim sonuçlara da yol açabilmektedir. Örnekler arasında Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada (Boykoff, 2022) ile Sovyetler Birliği ve Çin gibi otoriter rejimler (Boykoff, 2022) yer almaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana Sovyetler Birliği sporu çok açık bir şekilde kamu diplomasisi amaçları için kullanmaktadır. 1956 Melbourne Olimpiyat Oyunu sırasında SSCB ile Macaristan arasında oynanan kanlı su topu maçı, Sovyetlerin Macaristan'ı işgalini ve Macar Devrimi'ni takiben aşırı milliyetçilik ifadesinde sporun rolünü ortaya koymuştur (Boykoff, 2022; Murray, 2018). 1980 ve 1984 Olimpiyat Oyunlarının boykotları, iki ana süper gücün sporu nasıl dış politika amaçları için kullandığını da göstermiştir. Son yıllarda Vladimir Putin'in Rusya'sı mega sporları milliyetçi amaçlar için kullanarak 2014'te Soçi'de 50 milyar doları aşan en pahalı Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapmış ve 2014 Kış Paralimpik Oyunları'na ev sahipliği yaparken Kırım'ı işgal etmiştir (Boykoff, 2022; Murray, 2018). Ancak bunlar arasında sporun kullanımının en ölümcül örneği ise, Berlin'deki 1936 Olimpiyat Oyunlarını Almanya'yı Nasyonal Sosyalist Parti önderliğinde birleştirmek ve ırkçı Nazi propagandasını desteklemek için kullanan Adolf Hitler'dir (Boykoff, 2022).

1.2. Yumuşak Güç ve Spor

Yumuşak güç terimi, başkalarının tercihlerini şekillendirme ve ödeme veya askeri güç kullanmadan çekim yoluyla istediğinizi yapmalarını sağlama becerisini ifade etmektedir (Nye, 2004). Terimi icat eden Nye (2004), kültür, değerler ve dış politikanın yumuşak güç kaynağını oluşturan üç temel olduğunu savunmaktadır.

Uluslararası ilişkiler ve siyaset bilimi açısından ülkeler, daha iyi bir imaj ve uluslararası hedeflere ulaşmak için kamu diplomasisini ve yumuşak gücü kullanmaktadırlar (Cull, 2010; Gilboa, 2008; Nye, 2004). Nye (2008)'ye göre, yumuşak gücün alıcıları yabancı hükümetler ve yabancı kurumlar olmak üzere yumuşak gücün güvenilirliğinin kaynakları hükümetler, sivil toplum kuruluşları, hükümetler arası kuruluşlar, medya ve piyasalardır.

Ülkeler, kültür ve tarihle bağlantı kurarken ve uluslararası reklamlarını yaparken, sporu ülkeler ve hükümetler için yumuşak güçlerini göstermede yararlı bir araç olarak görmektedirler (Nye, 2004). Spor diplomasisi, ulus markasının yumuşak gücünün dış politika hedeflerine ulaşmak için diplomatik amaçlarla nasıl kullanılabileceğinin iyi bir örneğidir (Arning, 2013; Murray & Pigman, 2014).

Spor bağlamında, yumuşak gücü ve kültürel diplomasiyi kullanmanın en etkili platformlarından biri Olimpiyat Oyunlarının açılış törenleridir (Arning, 2013). 200'den fazla Ulusal Olimpiyat Komitesi (UOK), dünya çapında 220 ülke ve bölgede yayınlanan ve yaklaşık 4 milyar izleyiciden oluşan bir izleyici kitlesine ulaşan Olimpiyat Oyunlarına katılmaktadır (Arning, 2013). Açılış töreni, ev sahibi ülkelere kültürlerini ve tarihlerini sergileme ve kalıcı bir hatıra bırakma fırsatı vermektedir. Rakip ülkelerden stadyumlarda ve arenalarda barış içinde yarışan sporcular, ortak spor etkinliklerine ev sahipliği yapan ülkeler veya çatışma bölgelerinden gelen çocukların spor ve fiziksel aktiviteler yoluyla birbirlerini tanıması

(Murray, 2018) sporun yumuşak gücünün sonuçlarıdır.

Spor diplomasisi topluluklar arasında köprüler kurulmasına yol açarken (Murray, 2018), sporun yumuşak güç amaçları için kullanılmasına ilişkin etik kaygılar da vardır (Boykoff, 2022). Antik Yunanistan'da atletik yarışmalar politik amaçlar için kullanılmıştır (Miller, 2004). Hükümetler, baskı grupları ve bireyler sporu çeşitli yumuşak güç amaçları için kullandılar ve kullanmaya devam edeceklerdir. Bu amaçlar arasında turizmi geliştirmek, siyasi açıklamalar yapmak, ülkenin farklı taraflarını göstermek, kültürü tanıtmak (Arning, 2013), ürün ve teknolojileri tanıtmak, ülkelerin imajını şekillendirmek (Preuss, 2015) yer almaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmada sistemik literatür taraması (sistemik derleme) yöntemi referans alınmıştır. Sistemik literatür taramasında amaç ilgili literatürün gözden geçirilip, var olan çalışmaların genişliği ve derinliği tespit edilerek, literatürdeki boşlukların belirlenmesidir (Xiao & Watson, 2019). Literatürün sistemik bir şekilde taranması, belirlenmiş bir araştırma sorusu, konu ya da ilgi duyulan bir fenomenle alakalı literatürde var olan çalışmaları belirleme, değerlendirme ve de son olarak elde edilen sonuçları yorumlama adımlarını ifade etmektedir (Kitchenham, 2004). Araştırılan konu veya fenomenle ilgili literatürdeki bilginin içeriği tanımlanarak, araştırmacılara kendinden önceki çalışmaların önemi vurgulanmaktadır (Okoli & Schabram, 2010).

Geleneksel derlemelerden çok daha fazla bilimsel bilgi içeren sistemik literatür taramalarının alanda kabul görmelerinin nedenleri ise (Hemingway & Brereton, 2009), 1) daha az yanlılık ve kişisel görüş içermeleri 2) sistemik yöntem prosedürü izlendiğinden çok daha kapsamlı olmaları 3) literatür taraması amacıyla kullanılan metotlar ve seçim kriterlerinin açık bir şekilde belirtilmesi 4) dâhil edilen çalışmaları kalite bakımından değerlendirilmesi ve 5) araştırmacılar sistemik literatür taramasını tekrar edip sonuçlarını doğrulayabilmesi şeklinde sıralanmıştır.

Mevcut çalışmada da sistemik literatür taramasında araştırma soruları, veri kaynağı, araştırma stratejisi, seçim kriterleri, veri çıkarma, raporlama protokolü ve araştırmanın sınırlılıkları kullanılmıştır.

2.1. Araştırma Soruları

Sistemik literatür incelemesi dokuz başlık altına gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde bu başlıkları içeren temel sorular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışmanın Araştırma Soruları

Araştırma soruları
1-Spor ve yumuşak güç konulu araştırmalar hangi yıllarda yoğunluk kazanmıştır?
2-Spor ve yumuşak güç konulu çalışmalar hangi dergilerde incelenmiştir?
3-Spor ve yumuşak güç konulu çalışmalar hangi noktaya odaklanmıştır?
4-Spor ve yumuşak güç konulu çalışmalarda hangi ülkelere odaklanılmıştır?
5-Spor ve yumuşak güç konulu çalışmalarda hangi araştırma yöntemleri kullanılmıştır?
6-Spor ve yumuşak güç konulu çalışmalarda hangi veri toplama araçları kullanılmıştır?
7-Spor ve yumuşak güç konulu çalışmalarda hangi kuramlara atıfta bulunulmuştur?
8-Spor ve yumuşak güç konulu çalışmalarda hangi spor türleri incelenmiştir?
9. Spor ve yumuşak güç konulu çalışmaların sonuçları hangi temalar altında incelenebilir?

2.2. Veri Kaynağı

Spor alanında yumuşak güç kavramına konu alan makalelere ilişkin uluslararası elektronik veri tabanında tarama yapılmıştır. Makaleleri taramak amacıyla Web of Science veri tabanı kullanılmıştır. Taranan yayınlar 2010 yılı ile 2023 yılları arasındaki dönemi kapsamaktadır. 2010 yılının başlangıç noktası olarak belirlenmesinin temel nedeni ise spor ve yumuşak güç temalı çalışmaların bu yılda yoğun bir şekilde literatürde yer bulmaya başlamasından kaynaklanmaktadır.

2.3. Araştırma Stratejisi

Uygulanan taramada veri tabanı filtreleme özelliklerine ek olarak, anahtar sözcükler çalışma başlığında ve özetinde bulunacak şekilde “AND” bağlacı aracılığı ile tarama işlemi gerçekleştirilmiştir. Taramada belirlenen anahtar kelimeler ise [(“soft power”) AND (“sport” OR “football” OR “basketball” OR “volleyball” OR “athletics” OR “Word Cup” OR “Games” OR “Mega-Events” OR “Olympics” OR “Sport-Events” OR “Events” OR “Championship”)] şeklinde taranmıştır.

2.4. Seçim Kriterleri

Bilimsel makalelerin aranmasını ve seçilmesini ele almak için dâhil etme ve hariç tutma kriterleri tanımlanmıştır. Tablo 2’de çalışmaya dâhil edilme ve hariç tutulma kriterleri gösterilmektedir.

Tablo 2: Çalışmaya Dâhil Edilme ve Hariç Tutulma Kriterleri

Dâhil Edilme	Hariç Tutulma
➤ Uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmış makaleler	➤ Bildiriler, tezler, kitap veya kitap bölümleri, haberler
➤ Tam metin makaleler	➤ Tam metin erişim sağlanamayan makaleler
➤ İngilizce makaleler	➤ İngilizce dili dışındaki makaleler
➤ Odak noktası spor mega etkinlikleri veya spor branşları olan makaleler	➤ Odak noktası spor mega etkinlikleri veya spor branşları olmayan makaleler
➤ Başlık ve içeriği konu ile ilişkili olan makaleler	➤ Başlık ve içeriği konu ile ilişkili olmayan makaleler
	➤ Tekrarlayan makaleler

Gerçekleştirilen filtreleme işlemlerinin ardından anahtar kelimeler ışığında Web of Science veri tabanında 487 makaleye ulaşılmıştır. Makale çalışmalarına ilişkin odak noktası mega spor etkinlikleri veya spor branşları olmayan 404 makale; tam metin erişim sağlanamayan 39 makale kapsam dışı bırakılmıştır. Kriterlere uygun olarak tespit edilen 32 makaleden İngilizce dilinde olmayan beş çalışma da kapsam dışında tutulmuştur. Tarama sonucunda uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan 27 tam metnin araştırmanın kapsamına uygun olduğu tespit edilmiş ve nihayetinde 27 makaleye sistematik literatür taraması yöntemi uygulanmıştır.

2.5. Veri Çıkarma

Araştırma kapsamında seçilen tüm makaleler; yayın yılı, yayınladığı dergi, odak noktası, odak ülke, araştırma yöntemi, veri toplama yöntemi, kurama atıf ve spor türü kriterlerine göre sınıflandırılmıştır.

2.6. Raporlama

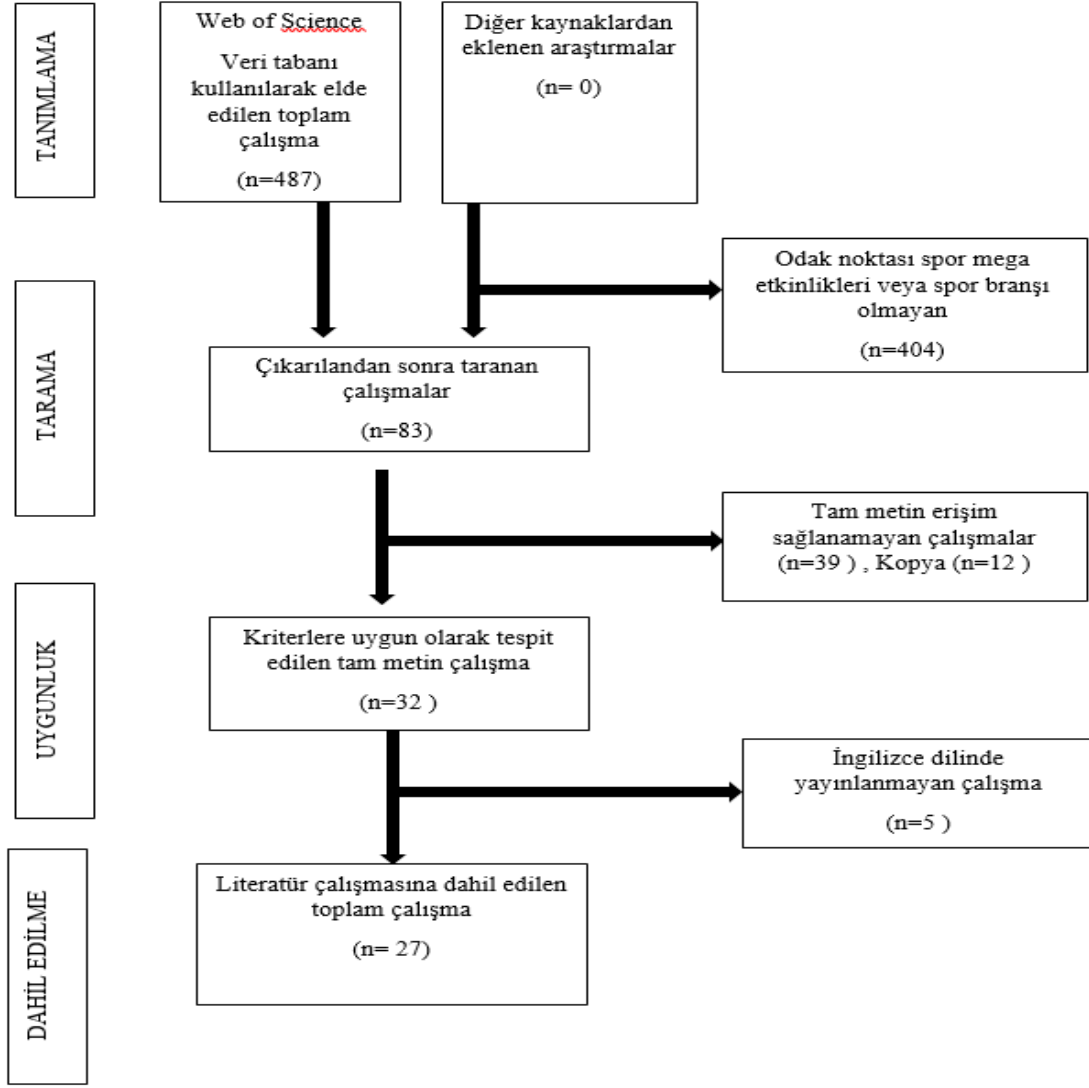
Sosyal bilimler alanında *sistemik literatür taraması* sonucunda elde edilen verilerin raporlanmasında üzerinde fikir birliğine varılmış bir standart protokol olmamakla birlikte; son yıllarda sağlık bilimleri disiplinde “*altın standart*” olarak

kabul görmüş olan PRISMA 2009 (Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta-Analyses) yoğun şekilde kullanılmaktadır. Bu protokolün gelişiminde, birbirinden farklı araştırmacıların yöntemi uygulama aşamasında kabul ettikleri raporlama kriterleri referans alınmıştır (Moher, Liberati, Tetzlaff, Altman & PRISMA Group, 2009). PRISMA raporlama yönteminin hedefi *sistemik literatür taraması* ile *meta-analiz* çalışmalarında araştırmacılara çalışmalarını sunum kolaylığı sağlamaktır. Ek olarak PRISMA raporlama, önceki *sistemik literatür taraması* ve *meta-analiz* çalışmalarının eleştirel bir şekilde değerlendirilmesi için de araştırmacılara fırsatlar sunmaktadır (Moher vd., 2009). Çalışmamız kapsamında tam metnine ulaşılan makalelerin raporlanmasında kullanılan PRISMA diyagramı Şekil 1'de gösterilmektedir.

2.7. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın yöntem kısmında belirtildiği gibi, sistemik bir derlemenin, özellikle de araştırmacılar tarafından belirlenen dâhil etme-dışlama kriterlerinin doğasında var olan sınırlılıkları vardır. Bu çalışmada 2010-2023 yılları arasında Web of Science veri tabanındaki hakemli dergilere odaklanma kararı, 2010-2023 yılları dışında kalan, İngilizce dilinde yayınlanmayan, tam metnine ulaşılamayan, odak noktası spor mega etkinlikleri veya spor branşları olmayan, başlık ve içeri konu kapsamı dışında kalan makalelerin kapsam dışında tutulması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Şekil 1: Tarama Aşamalarını Gösteren PRISMA Diyagramı

3. BULGULAR

Bu çalışma Web of Science veri tabanında bulunan bilimsel makaleleri içermektedir. Makale seçim sürecinde elde edilen sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Literatür

Yazar ve Yıl	Dergi	Odak Noktası	Odak Ülke	Araştırma Yöntemi	Veri Toplama Yöntemi	Teoriye Referans	Spor Türü
Attali (2015)	Leisure Studies	2006 Asya Oyunları	Katar	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme+ doküman inceleme	kimlik teorisi + ulus markalaşması	futbol
Al Thanı (2021)	The International Journal of The History of Sport	2022 FIFA Dünya Kupası	Katar	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme+ doküman inceleme	ulus markalaşması	futbol
Al-Khalifa & Farello (2020)	International Journal of Sport Policy and Politics	Arap Kadın Futbolu	Arap Ülkeleri (Basra Körfez Bölgesi)	nitel	doküman inceleme	ülke imajı	futbol
Almeida vd., (2014)	Contemporary Social Science	2016 Yaz ve Paralimpik Oyunları	Brezilya	nitel	doküman inceleme	ülke imajı	mega
Boykoff (2022)	Sociology of Sport Journal	Mega Spor Etkinlikleri	Almanya Çin Rusya Katar	nitel	doküman inceleme	sporla yıkama teorisi	mega
Brannagan & Giulianotti (2014)	Leisure Studies	2022 FIFA Dünya Kupası	Katar	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme+ doküman inceleme	Küreyel Bilinç + Yumuşak Güçsüzleştirme	futbol
Brannagan & Rookwood (2016)	International Journal of Sport Policy and Politics	2022 FIFA Dünya Kupası	Katar	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme+ doküman inceleme	yer markalaşması + ülke imajı	futbol
Carter (2016)	The International Journal of The History of Sport	1991 Pan Amerikan Oyunları	Küba	nitel	doküman inceleme	insani entegrasyon	mega
Chari (2015)	Communication	2014 FIFA Dünya Kupası	Brezilya	nitel	doküman inceleme	ülke imajı	futbol

Tablo 3: Literatür (Devam)

Yazar ve Yıl	Dergi	Odak Noktası	Odak Ülke	Araştırma Yöntemi	Veri Toplama Yöntemi	Teoriye Referans	Spor Türü
Chen vd., (2012)	Visual Studio	2008 Yaz Olimpiyatları (Pekin)	Çin	nitel	doküman inceleme	ülke imajı+ ulusal kimlik	mega
Connell (2017)	Geographical Research	Çin futbolunun yükselişi	Çin	nitel	doküman inceleme	ülke imajı + ulusal kimlik	futbol
Finlay & Xin (2010)	Sport in Society	2008 Yaz Olimpiyatları	Çin	nitel	doküman inceleme	ülke imajı + ulusal kimlik + milliyetçilik	mega
Giulianotti (2019)	European Review	2008 Yaz Olimpiyatları	Çin	nitel	doküman inceleme	küreyelleşme + yumuşak güçsüzleştirme + ülke imajı	mega
Grix & Kramareva (2017)	Sport in Society	2014 Kış Olimpiyat Oyunları	Rusya	nitel	doküman inceleme	ülke imajı +akıllı güç + ulusal kimlik	mega

Grix vd., (2019)	Global Society	2014 FIFA Dünya Kupası +2016 Yaz Olimpiyatları	Brezilya	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme+ doküman inceleme	ülke imajı	futbol + mega
Grix vd., (2021)	Societies	Mega Spor Etkinlikleri	Güney Kore	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme	ülke imajı	mega
Grix & Brannagan (2016)	Diplomacy and Statecraft	Mega Spor Etkinlikleri	Almanya + Katar	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme+ doküman inceleme	ulus markalaşması	mega
Grix & Houlihan (2014)	The British Journal of Politics and International Relations	Mega Spor Etkinlikleri	Almanya+ İngiltere	nitel	doküman inceleme	ülke imajı + ulus markalaşması	mega

Tablo 3: Literatür (Devam-2)

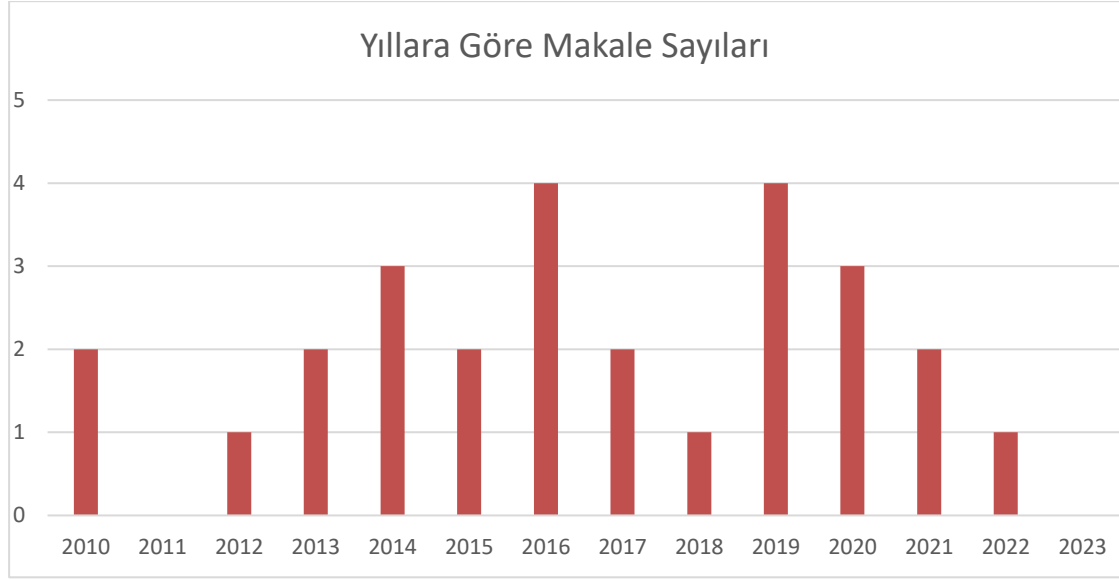
Yazar ve Yıl	Dergi	Odak Noktası	Odak Ülke	Araştırma Yöntemi	Veri Toplama Yöntemi	Teoriye Referans	Spor Türü
Grix & Lee (2013)	Global Society	Mega Spor Etkinlikleri	Brezilya + Çin + Güney Afrika	nitel	doküman inceleme	ülke imajı	mega
Jiang (2013)	Mass Communication and Society	2008 Yaz Olimpiyatları + 2012 Yaz olimpiyatları	Çin	nitel	doküman inceleme	ulus imajı	mega
Koch (2018)	Sport in Society	2016 Yol Bisiklet Dünya Şampiyonası	Katar	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme	ulus markalaşması	bisiklet
Kramareva & Grix (2019)	International Journal of History of Sport	1980 Yaz Olimpiyatları + 2014 Kış Olimpiyatları	Rusya	nitel	doküman inceleme	ulus imajı	mega
Lemus Delgado (2016)	The International Journal of The History of Sport	Uluslararası Spor Etkinlikleri (açılış töreni)	Çin	nitel	doküman inceleme	ülke imajı	mega
Manzenreiter (2010)	Journal of Sport & Social Issue	2008 Yaz Olimpiyatları	Çin	nitel	doküman inceleme	ülke imajı + ulus markalaşması	mega
Rookwood (2019)	Sport, Business and Management: An International Journal	2022 FIFA Dünya Kupası	Katar	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme + doküman inceleme	ülke imajı + ulus markalaşması	futbol
Trotier (2020)	TRaNS: Trans-Regional and National Studies of Southeast Asia	2018 Asya Oyunları	Endonezya	nitel	doküman inceleme	ülke imajı + ulus markalaşması	mega
Wolfe (2020)	International Journal of Sport Policy and	2018 FIFA Dünya Kupası	Rusya	nitel	yarı yapılandırılmış görüşme +	ulus markalaşması	futbol

Politics

doküman
inceleme

3.1. Yayın Yılı ve Dergi Türleri

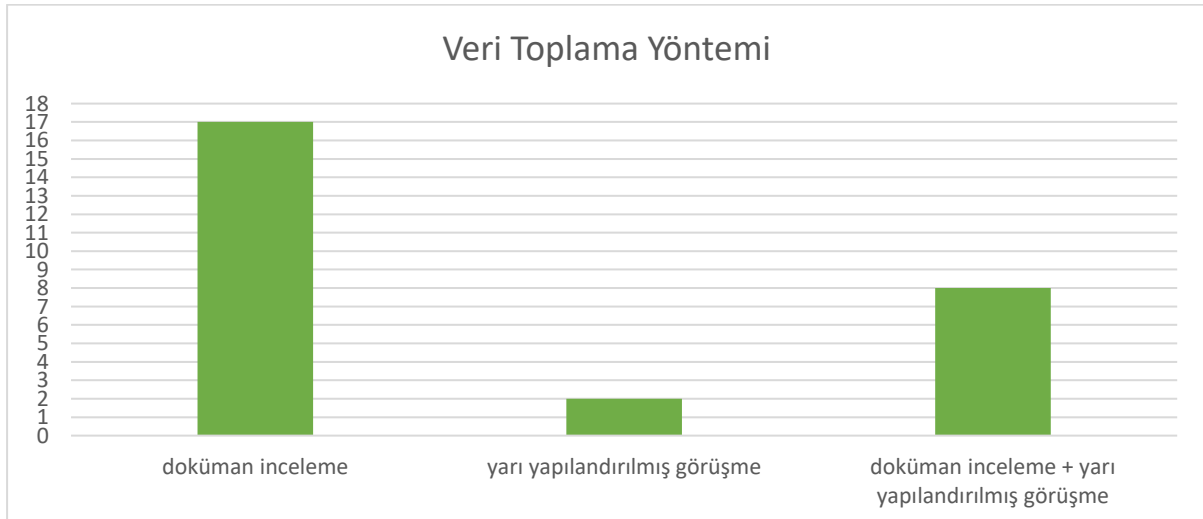
Şekil 1 incelendiğinde dergilerde sadece 2011 ve 2023 (devam ediyor) yıllarında yayın yapılmadığı görülürken, 2016 ile 2019 yılları en fazla yayının yapıldığı (4'er makale) yıllar olduğu saptanmıştır. Burada dikkat çeken bir diğer bulgu ise 2019 yılından itibaren makale sayılarının düzenli bir düşüş trendine girdiğidir. Şekil 2'de makalelerin yıllara göre dağılımları gösterilmektedir.

Şekil 2: Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Spor ve yumuşak güç konusunda yapılmış makaleler yayınlanan dergiler açısından incelendiğinde, bu alanda en fazla makalenin yayınlandığı dergilerin The International Journal of the History of Sport (4 makale), International Journal of Sport Policy and Politics (3 makale), Sport in Society (3 makale), Leisure Studies (2 makale) ve Global Society (2 makale) olduğu görülmektedir. Ayrıca makalelerin 18 farklı dergide yayınlandığı saptanmıştır. Bu konuda en fazla yayın yapan dergilerin ilk sırada spor alanından olması da çalışmamızın bir diğer bulgusudur.

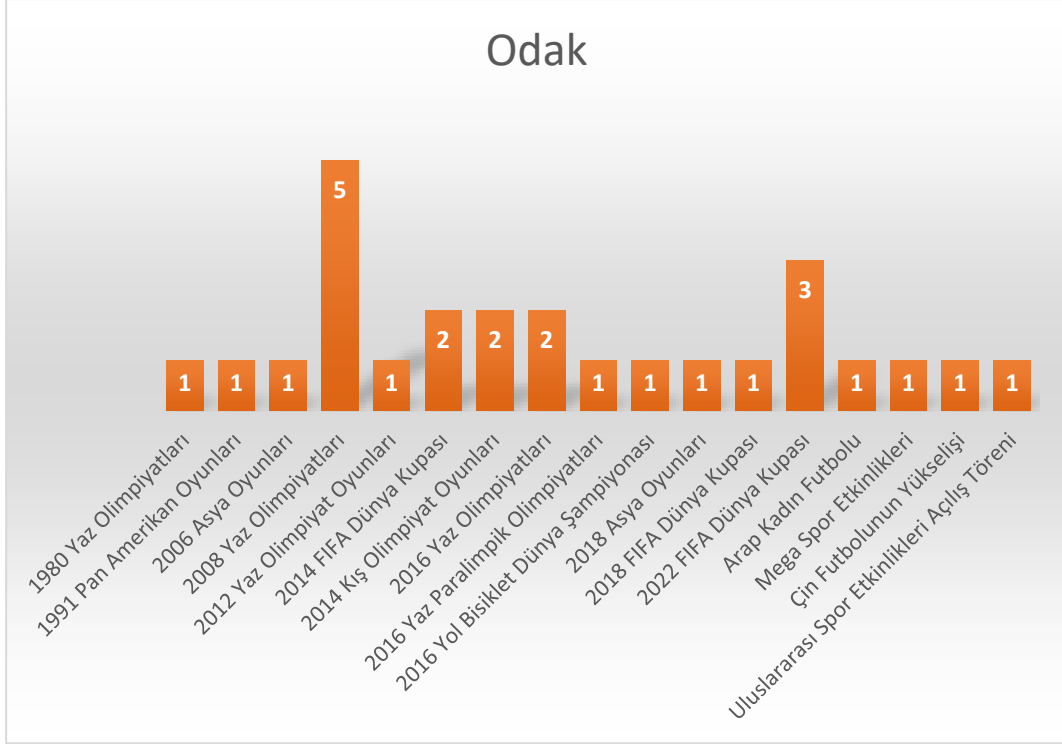
3.2. Makalelerde Kullanılan Araştırma Yöntemi ve Veri Toplama Yöntemleri

Şekil 3: Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Yöntemleri

Makaleler kullanılan yöntem bakımından incelendiğinde tüm makalelerde nitel araştırma yönteminin (27 makale) kullanıldığı görülmüştür. Makalelerde kullanılan veri toplama yöntemlerine baktığımızda en fazla tercih edilenlerin %63'ünün doküman inceleme, %7'sinin yarı yapılandırılmış görüşme tekniğini kullandıkları görülürken; makalelerin %30'unun da her iki tekniği birlikte kullandıkları saptanmıştır. Şekil 3 makalelerde kullanılan veri toplama yöntemlerini göstermektedir

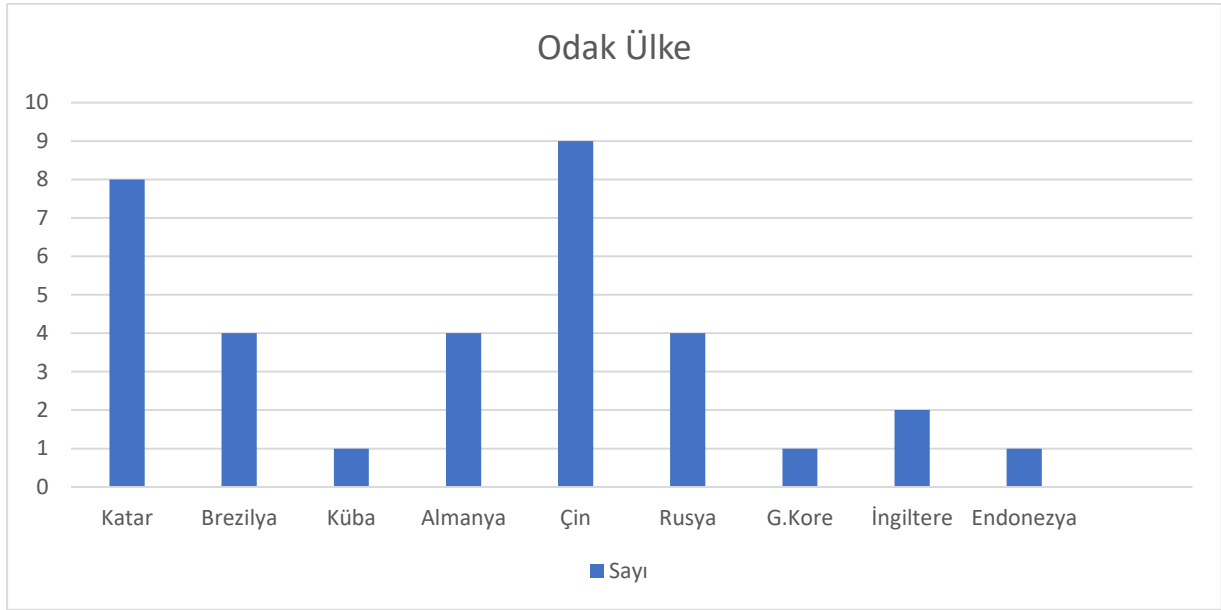
3.3. Makalelerin Odak Noktaları

Şekil 4: Makalelerin Odak Noktaları

Şekil 4 incelendiğinde araştırmacıların %18'inin 2008 Yaz Olimpiyatları'nı, %11'inin 2022 FIFA Dünya Kupası'nı inceledikleri görülmektedir. Ancak burada dikkat çeken başka bir konu ise henüz organizasyonun üzerinden 1 yıl dahi geçmemesine rağmen 2022 FIFA Dünya Kupası konulu 3 makalenin şimdiden yayınlanmış olması bu organizasyonun önümüzdeki yıllarda da odak noktası olmaya devam edeceğini göstermektedir.

3.4. Makalelerin Odak Ülkesi

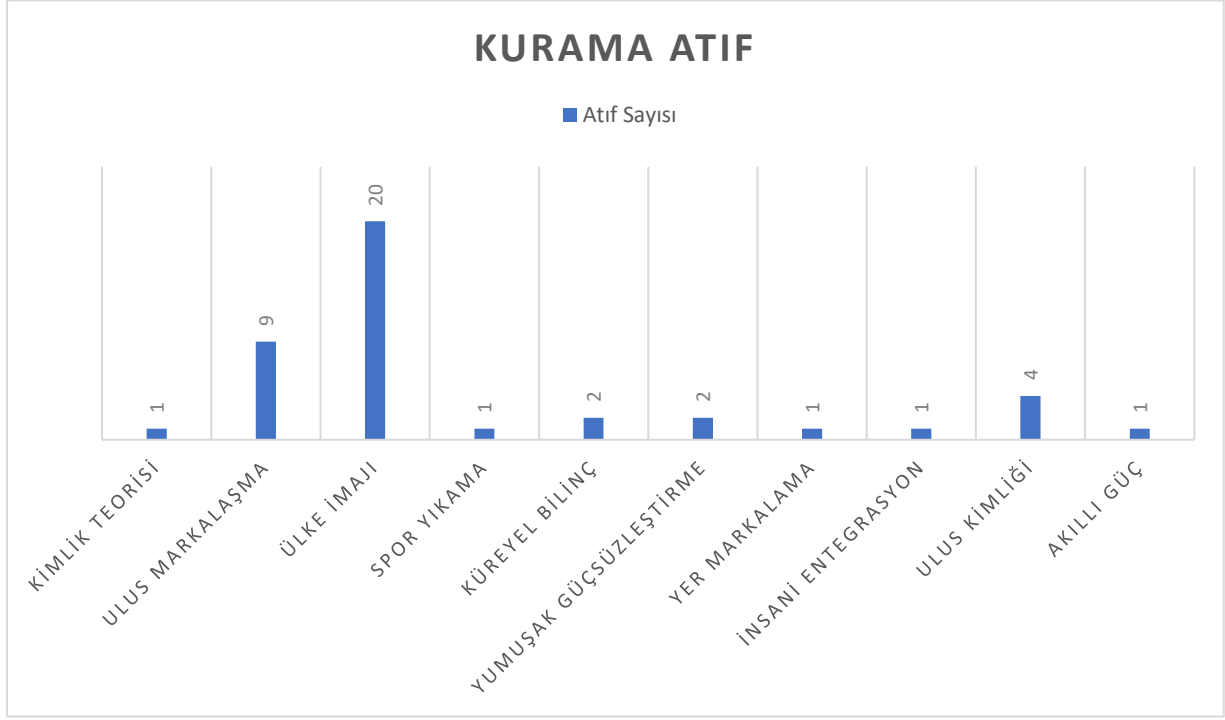

Şekil 5: Odak Ülke

Bulgular incelendiğinde spor ve yumuşak güç temalı çalışmalarda en fazla Çin (9 makale) ve Katar'a (8 makale) odaklanıldığı Şekil 5'te görülmektedir. Makalelere konu olan devletlerin organizasyon sayısına göre Almanya, Endonezya, Küba, Çin ve İngiltere'nin 1'er spor mega etkinliklerinin incelendiği saptanmıştır. Bunun yanında Brezilya 2, Rusya 3 ve Katar 3 organizasyonla araştırmalara konu olmuştur. Makalelerde Katar'ın diğer ülkelere göre daha fazla araştırılma sebebi yakın geçmişte 3 büyük organizasyona ev sahipliği yapması (2008 Asya Oyunları, 2016 Yol Bisiklet Turnuvası, 2022 FIFA Dünya Kupası) ve organizasyonlara yönelik eleştiriler (Al Thani, 2021; Brannagan & Giulianotti, 2014; Brannagan & Roodwood, 2016; Koch, 2018) neden olarak gösterilebilir. Çin'in 1 organizasyon (2008 Yaz Olimpiyatları) çerçevesinde incelenmesine rağmen araştırmalara daha fazla konu olmasının sebebi olarak organizasyonun birçok olumsuz durum barındırmasından (Finlay & Xin, 2010; Giulianotti, 2019; Manzenreiter, 2010) kaynaklandığı düşünülmektedir.

3.5. Atıfta Bulunulan Kuram

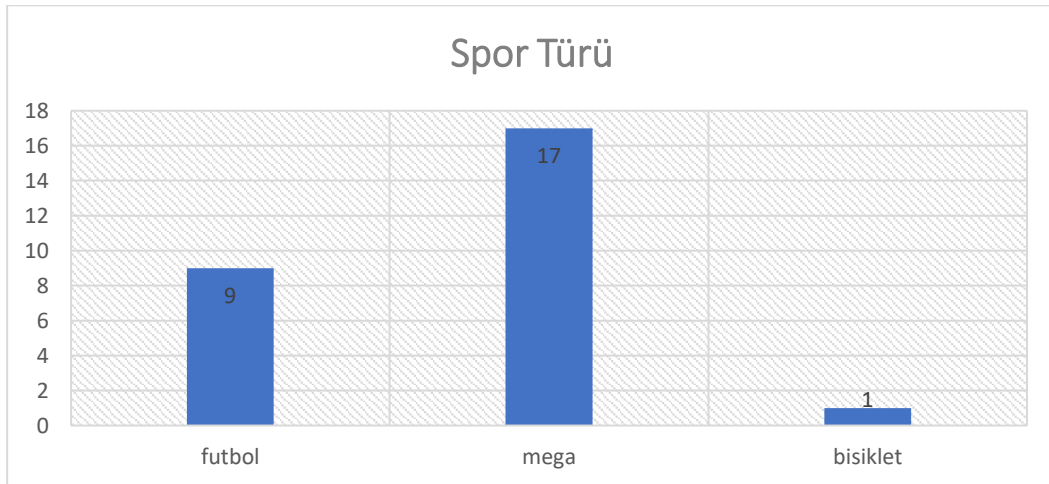

*Bazı makalelerde birden fazla kurama atıf olduğu için sayılar toplam makale sayısı olan 27'den fazla çıkmaktadır.

Şekil 6: Atıfta Bulunulan Kuramlar

Şekil 6’te spor ve yumuşak güç konusunda yapılan çalışmaların atıfta buldukları kuramlar gösterilmektedir. Bulgular incelendiğinde makalelerin %47’sinin ülke imajına, %21’inin ise ulus markalaşmasına atıfta bulunduğu görülmektedir. Burada odaklanılması gereken ve spor yönetimi disiplinine özgü yeni bir kuram olarak görülen “Sporla Yıkama Teorisi” dir.

3.6. Spor Türü

Şekil 7: Spor Türü

Şekil 7’deki bulgular incelendiğinde spor ve yumuşak güç literatüründe mega spor etkinliklerine (17 makale %62) ve futbola (9 makale %33) odaklanıldığı görülmektedir. Adı geçen spor organizasyonları ve etkinliklerden en sık kullanılanlar

Yaz ve Kış Olimpiyat Oyunları ve futbol erkek takımları olduğu saptanmıştır. Sporun Olimpiyatlar ve futboldan başka elit düzeyde birçok branşının bulunmasına ve kitleleri peşinden sürükleyen birçok spor yıldızı olmasına rağmen sadece bu iki kategoriye sıkıştırılması araştırmamız açısından önemli bir sonuçtur.

3.7. Araştırma Sonuçlarına İlişkin Temalar

*Bazı makaleler birden çok tema barındırdığı için temaya atıfta bulunan makale sayısı 27'den fazla çıkmaktadır. Yüzdeler dilimlerle gösterildiği gibidir.

Şekil 8: Sonuçlara İlişkin Temalar

Spor ve yumuşak güç konusunda yapılan çalışmaların sonuçları değerlendirildiğinde Şekil 7'de gösterildiği üzere genel olarak “organizasyonlara ev sahipliği yapmanın etkileri (7 makale)” “organizasyonların ülke imajına katkısı (22 makale)” ve “organizasyonların politik etkisi (19 makale)” temaları altında birleştikleri görülmektedir.

3.8. Organizasyonlara Ev Sahipliği Yapmanın Etkileri

Devletlerin mega spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmalarının birçok olumlu etkisinin yanında olumsuz etkiler de barındırdığı bilinmektedir. Bu çalışmada örnek olarak incelediğimiz makalelere baktığımızda Attali (2015) Katar'ın düzenlediği mega organizasyonlar sayesinde cazibe merkezi haline geldiğini belirtmiştir. Bir diğer çalışmada ise Katar'ın 2022 FIFA Dünya Kupası öncesi zedelenen imajını düzeltmek için organizasyon hazırlık sürecinde inşaatlarda çalışan göçmen işçilerin haklarında düzenleme yapılması (Al Thani, 2021) organizasyonlara ev sahipliği yapmanın bir diğer boyutunu teşkil etmektedir. Almeida, Marchi Júnior ve Pike (2014) ise Brezilya'ya mega spor etkinlikleri düzenleme fırsatının verilmesini ülkeye uluslararası arenada tanınma fırsatı ve yumuşak gücü kullanma fırsatı olarak değerlendirmiştir. Çalışmada en dikkat çeken bulgulardan biri ise Küba'nın 1991 Pan Amerikan Oyunlarına ev sahipliği yapmasının Küba sporunu kurtarmakla kalmayıp aynı zamanda devletin de kurtulmasına olanak sağladığı bulgusudur (Carter, 2016). Chen vd. (2012), çalışmalarında Çin'in 2008 Pekin Olimpiyat Oyunlarının açılış törenlerindeki başarılı yumuşak güç politikasından dolayı dünyadaki ulusal kimliğini ve imajını oluşturmada ilgi odağı olmayı başardığını belirtmiştir. Ayrıca Çin'in yumuşak güç politikası kapsamında futbola devasa yatırımlar yapması da (Connel, 2017) futbolun gelişimi bakımından olumlu bir etki olarak değerlendirilebilir.

Uluslararası ilişkilerde yumuşak güç aracı olarak kullanılan sporun tüm bu olumlu etkilerine rağmen olumsuz etkilerine de odaklanan yazarlar bulunmaktadır. Örneğin; Chari (2015) yumuşak güç aracı olarak kullanılan sporun alandaki yetersizliğini ispatlamak için yaptığı çalışmasında 2014 FIFA Dünya Kupası'nda ev sahibi olan Brezilya'nın yarı final karşılaşmasında Almanya'ya 7-1 gibi net bir skorla yenilerek turnuvadan elenmesini konu almıştır. Bu mağlubiyetin yumuşak güç aracı olarak futbolu kullanan Brezilya'nın imajını yerle bir ettiğini vurgulamıştır. Bu sonuçla birlikte bir ülkenin tek bir müsabakadaki kötü sonuçla ülke imajının zedelenmesini sporun kırılğan gücü ile ifade etmiştir.

3.9. Organizasyonların Ülke İmajına Katkısı ve İmaj Tazeleme

Devletlerin mega spor etkinliklerine ev sahipliği yapmalarında ülke imajı oluşturma, ulus markalaşması, ulusal kimliğin sunumu gibi birçok sebep olabilmektedir. Çalışma kapsamında incelenen makalelere baktığımızda Katar'ın ulus markalaşması, ülke imajı ve yer markalama amacıyla organizasyonlara ev sahipliği yaptığı görülmektedir (Attali, 2015; Al Thali 2021; Brannagan & Rookwood, 2016; Grix & Brannagan, 2016; Koch, 2018; Rookwood, 2019). Brezilya'nın ülke imajını oluşturmak için organizasyonlara ev sahipliği yaptığı belirtilmiştir (Almeida vd., 2014; Chari, 2015; Grix vd., 2019; Grix & Lee, 2013). Çin diğer devletlerin hedeflediği ulus markalaşması ve ülke imajına ek olarak ulusal kimliğin sunumunu da bu organizasyonlar sayesinde gerçekleştirmeyi hedeflemektedir (Chen vd., 2012; Connel, 2017; Finlay & Xin, 2010; Jiang, 2013; Lemus Delgado, 2016; Manzenreiter, 2010). Rusya'ya baktığımızda ülke imajını geliştirmek ve ulusal kimliğini dünyaya tanıtmak amacıyla organizasyonlara ev sahipliği yaptığını görmekteyiz (Grix & Kramareva, 2017; Kramareva & Grix, 2019; Wolfe, 2020). Grix, Jeong & Kim (2021) Güney Kore'nin ülke imajı oluşturmak için organizasyonlara ev sahipliği yaptığını belirtirken; Trotier (2020) ise Endonezya'nın ülke imajına ek olarak ulus markalaşmasını da hedeflediğini belirtmiştir.

İncelenen bu çalışmalar ışığında ülkelerin genel hedefler çerçevesinde organizasyonlara ev sahipliği yaptığı sonucuna ulaşılırken istisna olarak gösterebileceğimiz devletler de bulunmaktadır. Örneğin; Küba, devrimin arkasından ülkesini tanıtmak ve sosyalizmi tüm dünyaya sergilemeyi hedeflemiştir (Carter, 2016). Bir diğer örnek ise Rusya'dır. Rusya'nın yumuşak güç stratejisi olarak spor mega etkinliklerini uluslararası boyuttan çok ülke içi siyasette bir araç olarak kullandığı da vurgulanmıştır (Grix & Kramareva, 2017).

3.10. Organizasyonların Politik Etkisi

Devletler ülke imajı oluşturma, ulus markalaşması veya başka hedeflerini gerçekleştirmek için sporun yumuşak gücünden yararlanarak spora yatırım yaparlar ve bu yatırımın karşılığında da olumlu sonuçlar beklerler. Bu olumlu sonuç beklentisinin nedeni ise devletlerin spor organizasyonu öncesinde ve sırasında harcadıkları emek ve devasa paranın karşılığını almak istemeleridir. Ancak bu durum her zaman umulduğu gibi olumlu sonuçlanmayabilir. Çalışmamızda incelediğimiz makalelerde devletlerin hedeflerine ulaşip ulaşmadığına baktığımızda Katar'ın toplam üç organizasyonunun (2006 Asya Oyunları, 2016 Yol Bisiklet Turnuvası ve 2022 FIFA Dünya Kupası) sekiz makalede incelendiği görülmektedir (Tablo 3). Bu organizasyonlardan sadece 2006 Asya Oyunları'nda Katar'ın hedeflerine ulaştığı belirtilmiştir (Attali, 2015). Katar'ın başarısızlık sebepleri ise organizasyonlarda görev alan göçmen işçilerin hakları konusunda eksiklikler (Al Thani, 2021), uluslararası arenada yumuşak güç hedeflerken, milletine karşı dürüstlük, dostluk ve şefkatten yoksun bir tutum sergilemesi (Brannagan & Giulianotti, 2014), kadınlar ve eşcinsellerin güvenliği, iç hukuk farklılıkları, yaz ikliminin ağır koşulları ve işçilerin refahı gibi konulardaki endişeler (Brannagan & Rookwood, 2016), hali hazırda bulunan olumsuz Katar imajını

değiştirmede başarısızlıklar (Koch, 2018) olarak sayılabilir.

Bir diğer ülke olan Çin'de düzenlenen 2008 Yaz Olimpiyat Oyunları dokuz makalede incelenmiştir (Tablo 3). Bu makalelerden sadece iki çalışmada Çin başarılı olarak değerlendirilmiştir (Chen vd., 2012; Lemus Delgado, 2016). Çin'in yumuşak güç politikasındaki başarısızlık sebeplerine ise, milliyetçiliğe aşırı vurgu yapması (Finlay & Xin, 2010), küreselleşme ve güvenlik konularında yetersizlikleri (Giulianotti, 2019) Batı ile entegrasyon sorunları yaşaması (Manzenreiter, 2010) örnek olarak verilebilir.

Çalışmamızda incelenen makalelerde Rusya'da düzenlenen üç organizasyon (1980 Yaz Olimpiyatları, 2014 Kış Olimpiyatları, 2018 FIFA Dünya Kupası) dört makalede incelenmiştir (Tablo 3). Tüm makalelerde Rusya'nın yumuşak güç politikasında başarısız olduğu değerlendirilmiştir. Rusya'nın yumuşak güç politikasında başarısızlığının temel sebepleri ise uluslararası politikada sert güç politikası benimserken yerel boyutta ülke içi siyasette sporun yumuşak gücünü araç olarak kullanması (Grix & Kramareva, 2017; Kramareva, 2019), izolasyon ve milliyetçilik söylemine ağırlık vermesi (Wolfe, 2020) olarak sıralanmıştır.

Brezilya'da düzenlenen üç organizasyon (2016 Yaz ve Paralimpik Olimpiyatları, 2014 FIFA Dünya Kupası) toplam dört makalede incelenmiştir (Tablo 3). Bu organizasyonlarda Brezilya'nın spor yoluyla yumuşak güç oluşturmada başarı durumuna net olarak değinilmemiş olmasına rağmen, Almeida vd. (2014), çalışmalarında Brezilya'nın spor yoluyla yumuşak güç oluşturma kapasitesine sahip olduğunu belirtmiş, ayrıca halkın genel beklentisinin de bu yönde olduğu belirtmişlerdir.

Küba'da düzenlenen bir organizasyon (1991 Pan Amerikan Oyunları) bir makalede incelenmiştir (Tablo 3). Makalede Küba'nın içinde bulunduğu zor durumlara rağmen organizasyonu başarıyla organize ettiği bu sayede de hem ülke sporunu hem de ülkenin geleceğini garanti altına aldığı rapor edilmiştir (Carter, 2016).

Güney Kore'de düzenlenen iki organizasyon (1988 Yaz Olimpiyatları, 2018 Kış Olimpiyatları) bir makalede incelenmiştir (Tablo 3). Makalede net olarak başarı veya başarısızlığa atıfta bulunulmazken Güney Kore'nin devlet liderliğinde bir yumuşak güç stratejisi olarak sporu cazibe oluşturma politikasından ziyade, ülkenin bölgesel ve uluslararası düzeyde ulusal imajını ve kimliğini şekillendirmek için kullandığı rapor edilmiştir (Grix vd., 2021).

Endonezya'da düzenlenen bir organizasyon (2018 Asya Oyunları) 1 makalede incelemeye konu olmuştur (Tablo 3). Makalede Endonezya'nın yumuşak güç politikası başarısız bulunurken, içe dönük bir politika izlemesi başarısızlık sebebi olarak belirtilmiştir (Trotier, 2020).

Almanya'da düzenlenen bir organizasyon (2006 FIFA Dünya Kupası) dört makalede incelenmiştir (Tablo 3). Makalelerde Almanya'nın yumuşak güç konusunda başarı ve başarısızlığı net olarak verilmezken, Grix ve Brannagen (2016) çalışmalarında Almanya'nın yumuşak güç kaynakları olarak belirtilen turizm, markalaşma, kültür, diplomasi ve ticareti spora entegre etmede başarılı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Grix ve Houlihan (2014) çalışmalarında Almanya ve İngiltere'nin yumuşak güç stratejisinde keskin fark olduğunu belirtmişler ve Almanya'nın zayıf uluslararası imajını güçlendirmek için uzun vadeli ve planlanmış bir strateji izlerken İngiltere'nin uluslararası konumunu geliştirmek için spora Almanya kadar önem vermediğini bildirmişlerdir.

SONUÇ

Bu sistematik incelemenin amaçları (1) spor diplomasisinde yumuşak güç ile ilgili literatürün incelenmesi (2) spor diplomasisinde yumuşak güç ile bağlantılı eğilimlerin belirlenmesi ve (3) araştırmalardan elde edilen sonuçların oluşturulan temalara göre sınıflandırılmasıdır.

Çalışmada incelenen makalelerde 2008 Yaz Olimpiyatları (Çin) ve 2022 FIFA Dünya Kupası'nın (Katar) yoğun şekilde araştırmalara konu olduğu görülmüştür. Çalışmalarda bu ülkelere odaklanılması, medyada ve uluslararası gündemde bu iki devlet ve organizasyonlarının büyük eleştirilere konu olmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin; Katar organizasyonlarda görev alan göçmen işçilerin hakları konusunda eleştiriler (Al Thani, 2021), uluslararası arenada yumuşak gücü hedeflerken, kendi milletine karşı dostluk, dürüstlük ve şefkatten yoksun bir tutum sergilemesi (Brannagan & Giulianotti, 2014), kadınlar ve eşcinsellerin güvenliği, iç hukuk farklılıkları gibi konulardaki eksikliklerinden (Brannagan & Roodwood, 2016) dolayı eleştirilmektedir. Bir diğer ülke olan Çin ise, milliyetçiliğe aşırı vurgu yapması (Finlay & Xin, 2010), küreselleşme ve Batı ile entegrasyon konularında yetersizlikleri (Giulianotti, 2019) bakımından eleştirilere maruz kalmaktadır.

Sporun yumuşak gücüne odaklanan çalışmalarda araştırmacıların ülke imajı ve ulus markalaşmasına atıfta buldukları saptanmıştır. Günümüzde sportif organizasyonlar, devletler tarafından kültürlerini tanıtmak, siyasi ve ekonomik hedefleri gerçekleştirmek (Heslop vd., 2010) ve bu sayede de sosyal, politik ve finansal hedeflere ulaşmak ve gelecekteki fırsatlardan yararlanmak için markalaşma amaçlarıyla kullanılmaktadır (Preuss, 2015). Çalışmamızda incelenen makalelere baktığımızda bütün ülkelerin ülke imajını ve ulus markalaşmasını hedefledikleri görünmekle birlikte, istisna olarak gösterebileceğimiz devletler de bulunmaktadır. Örneğin; Küba, devrimin arkasından ülkesini tanıtmayı ve sosyalizmi tüm dünyaya sergilemeyi hedeflemiştir (Carter, 2016). Bir diğer örnek ise Rusya'dır. Rusya yumuşak güç stratejisi olarak spor mega etkinliklerini uluslararası boyuttan çok ülke içi siyasette bir araç olarak kullanmaktadır (Grix & Kramareva, 2017). Dolayısıyla yumuşak güç amacıyla sporun uluslararası arenada kullanımının dışında ülke içi siyasette araç olarak kullanılabilirliği ve bunun da her ne kadar spora siyasetin karıştırılmaması gerekliliği savunulsa da siyasi amaçlara hizmet edebildiği görülmektedir.

Birçok ülke sağlığa olan olumlu etkilerini göz ardı ederek ve sağlıklı nesiller yetiştirme hedeflerinden ziyade, ülke imajını geliştirmek ve ulus markalaşmasını sağlamak için yumuşak güç politikası çerçevesinde mega spor etkinliklerine devasa yatırımlar yapmaktadırlar. Bu öyle bir hal almıştır ki mega spor etkinliklerinin adaylık dönemi devletler arasındaki kıyasıya rekabete sahne olmaktadır. Çalışmamızdaki makalelerde incelenen devletlerin de bu hedef doğrultusunda spor etkinliklerine devasa yatırımlar yapmakla beraber büyük çoğunluğunun hedefledikleri sonuca ulaşamadıkları görülmüştür.

Genel olarak, yumuşak güç ile ilgili makalelerden elde edilen sonuçlar organizasyonlara ev sahipliği yapmanın etkileri, organizasyonların ülke imajına katkısı ve organizasyonların politik etkileri olmak üzere üç tema altında sınıflandırılmıştır. İncelenen çalışmaların spor disiplininde yayın yapan dergilerde, 2016 ve 2019 yılları arasında yoğunlaştığı görülmüştür. Tüm makalelerde nitel araştırma deseni benimsenirken veri toplama aracı olarak doküman incelemesi tercih edilmiştir. Çalışmalarda en çok araştırılan organizasyonlar 2008 Yaz Olimpiyatları ve 2022 FIFA Dünya Kupası olurken, genel olarak bakıldığında ise mega spor etkinlikleri ve futbol en çok odaklanılan konulardır. En çok üzerinde durulan ülkeler ise sporu politik bir araç olarak kullanan Katar ve Çin'dir. Çalışmalarda genellikle ülke imajı ve ulus markalaşmasına atıfta

bulunulduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak devletler tarafından yumuşak güç aracı olarak sporun misyonuna olan güven duygusuyla spora devasa yatırımlar yapıldığı, ancak birçok ülkenin hedefledikleri yumuşak güç kazanımlarına ulaşamadıkları tespit edilmiştir.

Çalışmada sunulan bulgular, gelişim aşamasında olan spor diplomasisi ve özel olarak da spor diplomasisi içerisinde spor ve yumuşak güç literatürüne analitik bir bakış sağlamıştır. Bulgular bölümünde sunulduğu üzere makalelerin çoğunluğunun spor disipliniinde yayın yapan dergilerde 2016 ile 2019 yılları arasında yoğunluk kazandığı görülmüştür. Spor diplomasisi alanında araştırmaların spor disiplini alanındaki dergilerde yayınlanması bu alana spor ve özellikle de spor yönetimi alanında bir eğilim olduğunu göstermektedir. Bu dergilerde yapılan yayınların alanın gelişimi ve bu alanda çalışma yapmak isteyen genç araştırmacılara teşvik edici ve yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Sporun yumuşak gücünü inceleyen çalışmaların tamamının nitel araştırma yöntemine odaklandıkları görülürken; alanın gelişimi ve alana konu derinliği kazandırılması bakımından nicel araştırmalar ve özellikle de karma yöntemlere de yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda bu durumun göz önünde bulundurularak çalışmaların planlanması alanın gelişimi adına önemli olacaktır.

Çalışmaların mega spor organizasyonlarından sonra futbol branşına ve özellikle de erkek futboluna yoğunlaşmaları bu iki organizasyonun da hem seyir zevkinin hem de izleyici kitlesinin yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak sporun Olimpiyatlar ve futboldan başka elit düzeyde birçok branşının bulunmasına rağmen sadece bu iki alana odaklanması alanda büyük bir boşluğun olduğunu ve çalışılması gereken birçok konu olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla ileride spor diplomasisi alanındaki araştırmacıların bu alanlara odaklanmaları önerilmektedir.

Bir ülkenin ulusal imaj oluşturma ve ulus markalaşmasını geliştirmek için yumuşak güç politikası izlerken tüm bu olumsuz durumları ve tepki çeken konuları göz önünde bulundurup bu konularla ilgili çözümler bulmaları ülke menfaatleri açısından önemlidir. Dolayısıyla literatürdeki bu çalışmaların ülkelerdeki olumsuzluklara dikkat çekmesi ve de çözümler sunması bakımından önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

ETİK BEYAN VE AÇIKLAMALAR

Etik Kurul Onay Bilgileri Beyanı

Bu çalışma etik onay gerektiren herhangi bir insan veya hayvan araştırması içermemektedir.

Yazar Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar tüm çalışmaları birlikte yürütmüştür.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Al Thani, M. (2021). Channelling Soft Power: The Qatar 2022 World Cup, Migrant Workers, and International Image. *The International Journal of the History of Sport*, 38(17), 1729-1752.
- Al-Khalifa, H. K. & Farello, A. (2020). The Soft Power of Arab Women's Football: Changing Perceptions and Building Legitimacy through Social Media. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 13(2), 241-257.
- Almeida, B. S. D., Marchi Júnior, W. & Pike, E. (2014). The 2016 Olympic and Paralympic Games and Brazil's Soft Power. *Contemporary Social Science*, 9(2), 271-283.
- Arning, C. (2013). Soft Power, Ideology and Symbolic Manipulation in Summer Olympic Games Opening Ceremonies: A Semiotic Analysis. *Social Semiotics*, 23(4), 523-544.
- Attali, M. (2015). The 2006 Asian Games: Self-Affirmation and Soft Power. *Leisure Studies*, 35(4), 470-486.
- Boykoff, J. (2016). *Power games: A Political History of the Olympics*. London: Verso Books.
- Boykoff, J. (2022). Toward a Theory of Sportswashing: Mega-Events, Soft Power, and Political Conflict. *Sociology of Sport Journal*, 39(4), 342-351.
- Brannagan, P. M. & Giulianotti, R. (2014). *Soft Power and Soft Disempowerment: Qatar, Global Sport and Football's 2022 World Cup Finals*. In *Leveraging Mega-Event Legacies* (pp. 89-105). Routledge.
- Brannagan, P. M. & Rookwood, J. (2016). Sports Mega-Events, Soft Power and Soft Disempowerment: International Supporters' Perspectives on Qatar's Acquisition of the 2022 FIFA World Cup Finals. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 8(2), 173-188.
- Carter, T. F. (2016). Cuba's Challenges Hosting the 1991 Pan-American Games and the Spectacle of the Revolution's 'Soft Power'. *The International Journal of the History of Sport*, 33(1-2), 186-202.
- Carter, T. F. & Sugden, J. (2011). The USA and Sporting Diplomacy: Comparing and Contrasting the Cases of Table Tennis with China and Baseball with Cuba in the 1970s. *International Relations*, 26(1), 101-121.
- Chari, T. (2015). Discursive Constructions of the Germany-Brazil Semi-Final Match during the FIFA 2014 World Cup: The Limits of Football as a Soft Power Resource. *Communicatio*, 41(4), 405-422.
- Chen, C. C., Colapinto, C. & Luo, Q. (2012). The 2008 Beijing Olympics Opening Ceremony: Visual Insights into China's Soft Power. *Visual Studies*, 27(2), 188-195.
- Connell, J. (2017). Globalisation, Soft Power, and the Rise of Football in China. *Geographical Research*, 56(1), 5-15.
- Cornelissen, S. (2008). Scripting the Nation: Sport, Mega-Events, Foreign Policy, and State-Building in Post-Apartheid South Africa. *Sport in Society*, 11(4), 481-493.
- Cull, N. J. (2010). Public Diplomacy: Seven Lessons for Its Future from Its Past. *Journal of Place Branding and Public Diplomacy*, 6, 11-17.
- Deos, A. (2014). Sport and Relational Public Diplomacy: The Case of New Zealand and Rugby World Cup 2011. *Sport in Society*, 17(9), 1170-1186.
- Dubinsky, Y. (2018). The Image of Beijing and London in Israeli Media Coverage of the 2008 and 2012 Olympic Games. *The International Journal of Sport and Society*, 9(2), 37-50.
- Finlay, C. J. & Xin, X. (2010). Public Diplomacy Games: A Comparative Study of American and Japanese Responses to the Interplay of Nationalism, Ideology and Chinese Soft Power Strategies Around the 2008 Beijing Olympics. *Sport in Society*, 13(5), 876-900.
- Gilboa, E. (2008). Searching for a Theory of Public Diplomacy. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 55-77.
- Giulianotti, R. (2019). The Beijing 2008 Olympics: Examining the Interrelations of China, Globalization, and Soft Power. *European Review*, 23(2), 286-296.
- Grix, J., Brannagan, P. M. & Houlihan, B. (2019). Interrogating States' Soft Power Strategies: A Case Study of Sports Mega-Events in Brazil and the UK. *Global Society*, 29(3), 463-479.
- Grix, J., Jeong, J. B. & Kim, H. (2021). Understanding South Korea's Use of Sports Mega-Events for Domestic, Regional

- and International Soft Power. *Societies*, 11(4), 144.
- Grix, J. & Brannagan, P. M. (2016). Of Mechanisms and Myths: Conceptualising States' "Soft Power" Strategies through Sports Mega-Events. *Diplomacy & Statecraft*, 27(2), 251-272.
- Grix, J. & Houlihan, B. (2014). Sports Mega-Events as Part of a Nation's Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012). *The British Journal of Politics and International Relations*, 16(4), 572-596.
- Grix, J. & Kramareva, N. (2017). The Sochi Winter Olympics and Russia's Unique Soft Power Strategy. *Sport in Society*, 20(4), 461-475.
- Grix, J. & Lee, D. (2013). Soft Power, Sports Mega-Events and Emerging States: The Lure of the Politics of Attraction. *Global Society*, 27(4), 521-536.
- Hemingway, P. & Brereton, N. (2009). What Is a Systematic Review? Erişim adresi: <http://www.whatisseries.co.uk/whatis/>, Erişim tarihi: 04.04.2023.
- Heslop, L.A., Nadeau, J. & O'Reilly, N. (2010). China and the Olympics: Views of Insiders and Outsiders. *International Marketing Review*, 27(4), 404-433.
- Jiang, Q. (2013). Celebrity Athletes, Soft Power and National Identity: Hong Kong Newspaper Coverage of the Olympic Champions of Beijing 2008 and London 2012. *Mass Communication and Society*, 16(6), 888-909.
- Kitchenham, B. (2004). *Procedures for Performing Systematic Reviews*. Keele University Technical Report, Keele, UK: Keele University Press.
- Koch, N. (2018). The Geopolitics of Sport beyond Soft Power: Event Ethnography and the 2016 Cycling World Championships in Qatar. *Sport in Society*, 21(12), 2010-2031.
- Kramareva, N. & Grix, J. (2019). 'War and Peace' at the 1980 Moscow and 2014 Sochi Olympics: The Role of Hard and Soft Power in Russian Identity. *The International Journal of the History of Sport*, 35(14), 1407-1427.
- Lemus Delgado, D. R. (2016). Opening Ceremonies of International Sports Events: The Other Face of Chinese Soft Power. *The International Journal of the History of Sport*, 33(5), 607-623.
- Manzenreiter, W. (2010). The Beijing Games in the Western Imagination of China: The Weak Power of Soft Power. *Journal of Sport and Social Issues*, 34(1), 29-48.
- Miller, S. G. (2004). *Ancient Greek Athletics*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G. & PRISMA Group. (2009). Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *Annals of Internal Medicine*, 151(4), 264-269.
- Murray, S. (2012). The Two Halves of Sports-Diplomacy. *Diplomacy & Statecraft*, 23(3), 576-592.
- Murray, S. (2018). *Sports Diplomacy: Origins, Theory and Practice*, New York: Routledge.
- Murray, S. & Pigman, G. A. (2014). Mapping the Relationship between International Sport and Diplomacy. *Sport in Society*, 17(9), 1098-1118.
- Nye, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 94-109.
- Nye, J. S. (1990). *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. New York: Basic Books.
- Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs.
- Okoli, C. & Schabram, K. (2010). A Guide to Conducting a Systematic Literature Review of Information Systems Research. *Sprouts: Working Papers on Information Systems*, 10(26), 1-49.
- Peppard, V. & Riordan, J. (1992). *Playing Politics: Soviet Sports Diplomacy to 1992*. JAI Press.
- Postlethwaite, V., Jenkin, C. & Sherry, E. (2022). Sport Diplomacy: An Integrative Review. *Sport Management Review*, 26(3), 361-382.
- Preuss, H. (2015). A Framework for Identifying the Legacies of a Mega Sport Event. *Leisure Studies*, 34(6), 643-664
- Rookwood, J. (2019). Access, Security and Diplomacy: Perceptions of Soft Power, Nation Branding and the Organisational

- Challenges Facing Qatar's 2022 FIFA World Cup. *Sport, Business and Management: An International Journal*, 9(1), 26-44.
- Trotier, F. (2020). Indonesia's Position in Asia: Increasing Soft Power and Connectivity through the 2018 Asian Games. *TRaNS: Trans-Regional and-National Studies of Southeast Asia*, 9(1), 81-97.
- Wolfe, S. D. (2020). 'For the Benefit of Our Nation': Unstable Soft Power in the 2018 Men's World Cup in Russia. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 12(4), 545-561.
- Xiao, Y. & Watson, M. (2019). Guidance on Conducting a Systematic Literature Review. *Journal of Planning Education and Research*, 39(1), 93-112.